

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Mahmut DİNDAR

Van Milletvekili

Türkiye cezaevlerinde 130'dan fazla ülkenin uyruğu olan veya hiçbir ülkenin yurttaşı olmayan binlerce tutuklu ve hükümlü olduğu dönem dönem kamuoyuna ve resmi verilere yansımaktadır. Çeşitli saiklerle yabancı uyruklu, sığınmacı, geçici korunma statüsü vb. adlar altında son yıllarda ülkede yaşayan sayısının çok hızlı arttığı bilinmektedir. Sayısı resmi/net olarak bilinmemekle beraber gerek Suriye iç savaşı nedeniyle gerekse mültecilerin geçiş güzergahı olması nedeniyle Türkiye'de kalıcı/geçici milyonlarca mültecinin olduğu bilinmektedir. Hem mülteci sayısının çokluğu hem de son dönem Türkiye'nin sınır ötesi operasyonları sonucunda her geçen dönem Türkiye cezaevlerinde tutulan "yabancı uyruklu" artmaktadır. Dünya'da 8. Sırada olması nedeniyle genel olarak "mahpus nüfusu" yüksek olduğu ifade edilen Türkiye'nin "yabancı uyruklu mahpus nüfusunun da" hem yüksek olduğu hem de mevcut eğilimle artmaya devam edeceği ifade edilebilir.

Tüm infaz düzenlemeleri ve denetimli serbestlik müdahalelerine rağmen Türkiye'de mahpus sayısı nüfus artış oranının çok üzerinde gerçekleşmektedir. 2000 yıllarından önce 70 bin altında olan hükümlü ve tutuklu sayısı mevcut durumda 300 bin bandına yükselmiştir. Yabancı uyruklu mahpus nüfusunda bu artış oranının çok daha yüksek olduğu bilinmektedir. COVID affi olarak ifade edilen şartlı salıvermeden önce Türkiye cezaevlerinde yaklaşık 8 bin yabancı uyruklu mahpus bulunmaktaydı.

Gerek bölgesel ve küresel dinamiklerle göç ve mültecilik olgusunun olağanlaşması, İran'da Kürtlere yönelik idam politikalarının devam etmesi, Afganistan'da taliban rejiminin tüm topluma yönelik apartheid uygulamaları ve gerekse Ortadoğu'da Kürt ve Filistin meselelerinin savaş politikaları ile "çözölmeye" çalışılması bölge ülkelerinde ve bu arada Türkiye'de de "yabancı uyruklu nüfus" ve buna bağlı olarak mahpus sayısını arttıracaktır.

Yabancı mahpusların; dil, inanç, sağlık ve yaşam, bilgi/yayın edinme, aile/avukat ziyareti haklarının korunması gerekmektedir. Yabancı uyruklu bir çok kişinin temel yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayabilecek gelire sahip olmadığı, dil sorunu nedeniyle ihtiyaçlarını karşılamada güçlük yaşadığı ifade edilmektedir. Gözaltı, tutuklama, yargılama, hüküm infaz, salıverme, sınır dışı edilme ve nakil süreçlerinde yabancı mahpusların iletişim ve rehberlik sorunlarının çözölməsi evrensel insan haklarının, hukukun ve adaletin gereği olacaktır.

Bu bağlamda:

- 1) Türkiye cezaevlerinde “Türkiye yurttaşı olmayan” tutuklu ve hükümlü sayısı kaçtır? Bu kişilerin; yaş, cinsiyet, uyruk ve anadil dağılımı nasıldır?
- 2) Yabancı uyruklu mahpus sayısı yıllar itibariyle nasıl değişmiştir?
- 3) Yabancı uyruklu mahpuslara verilen hükümler içerisinde müebbet ve ağırlaştırılmış müebbet oranı nedir?
- 4) Türkiye’de hükümlü ve tutuklu olmadan denetimli serbestlik veya adli kontrol altında olan yabancı uyruklu kişi sayısı kaçtır?
- 5) Türkiye’de yabancı uyruklu mahpusların dil ve iletişim sorunları nedeniyle karşılaştıkları sorunları azaltmak, aile/avukat görüşü haklarını korumak amacıyla alınan tedbirler nelerdir?
- 6) 2024 itibariyle yabancı uyruklu mahpuslar içinde 65 yaş üzeri olan, engelli olan, süregelen hastalığı olan kişi sayısı kaçtır? Bu kişilerin sağlık ve yaşam hakları nasıl korunmaktadır?
- 7) 2024 itibariyle yabancı uyruklu mahpuslar içinde 18 yaş altı olan (çocuk) kişi sayısı Bu kişilerin sağlık ve yaşam hakları nasıl korunmaktadır?
- 8) 2024 itibariyle yabancı uyruklu mahpusların içerisinde “adli suçlu” oranı nedir?
- 9) 2012-2024 yılları arasında sınır dışı edilen yabancı uyruklu mahpus sayısı kaçtır?
- 10) Türkiye cezaevlerinde Türkçe dışında hangi dillerde yayınlara erişim hakkı bulunmaktadır? Yabancı uyruklu mahpusların ana dillerinde yayın alma hakkı nasıl sağlanmaktadır?
- 11) Türkiye cezaevlerinde yabancı uyruklu mahpusların kültür ve inançlarını yaşamaları amacıyla hangi tedbirler alınmaktadır?
- 12) Türkiye’de yabancı uyruklu mahpus sayısının artma eğilimi ve yabancı uyruklu mahpusların sorun ve taleplerine dair bakanlığınızın yaptığı bir araştırma mevcut mudur?